

Indicele Percepției Corupției 2018 arată că eforturile anticorupție au stagnat în majoritatea țărilor

Incapacitatea cronică a majorității țărilor de a controla eficient corupția este un factor care contribuie la criza democrației în lume. Regimurile autocrate și corupte sunt periculoase pentru oponenții politici. Practic toate țările în care guvernantii comandă sau închid ochii la „omoruri politice” se regăsesc în clasamentul IPC printre cele cu corupție înaltă.

La 29 ianuarie 2019, la Berlin, Transparency International a lansat Indicele Percepției Corupției pentru anul 2018 (IPC 2018). Indicele a fost calculat în baza a 13 studii ale unor organizații/companii notorii (inclusiv 9 – pentru Republica Moldova)¹ pentru a evalua nivelul percepției corupției uzuale din sectorul public în 180 de țări. Acesta este evaluat la o scară de la 0 până la 100, unde „0” semnifică corupție totală, iar „100” – lipsă totală de corupție.

„În timp ce multe instituții democratice sunt amenințate în întreaga lume – adesea de lideri cu porniri autoritare sau populiste – trebuie să facem mai mult pentru a consolida sistemul *checks and balances* și a proteja drepturile cetățenilor”, a declarat Patricia Moreira, Director executiv al Transparency International. „Corupția erodează democrația, generează un cerc vicios în care subminează instituțiile democratice. Cu cât aceste instituții sunt mai slabe, cu atât mai puțin sunt capabile să controleze corupția”.

Principalele rezultate ale IPC 2018

Peste 2/3 din țările incluse în clasament au înregistrat un scor mai mic de 50 de puncte, scorul mediu fiind de doar 43 de puncte. Începând cu 2012, doar 20 de țări și-au îmbunătățit semnificativ scorurile, inclusiv Argentina și Côte D'Ivoire, iar în 16 indicele a scăzut semnificativ, inclusiv în Australia, Chile și Malta. În fruntea clasamentului se află Danemarca și Noua Zeelandă cu, respectiv, 88 și 87 de puncte. Somalia, Sudanul de Sud și Siria se află la polul opus al acestuia, respectiv, cu 10, 13 și 13 puncte. În medie, după regiuni, cea mai bună situație este în Europa de Vest și Uniunea Europeană – 66 de puncte, iar cele mai proaste – în regiunile Africa Subsahariană (scor mediu 32) și Europa de Est și Asia Centrală (scor mediu 35 puncte).

Corupția și criza democrației

„Cercetarea noastră face o legătură clară între existența unei democrații sănătoase și combaterea cu succes a corupției din sectorul public”, a declarat Delia Ferreira Rubio, Președinta Transparency International. „Corupția mult mai probabil va înflori acolo unde bazele democratice sunt slabe și, așa cum am văzut în multe țări, unde politicienii nedemocrați și populiști le pot folosi în interesele lor”.

Evaluările arată o legătură strânsă dintre corupție și sănătatea democrațiilor. Țările cu democrație avansată au o medie a IPC de 75 puncte; democrațiile „problematică” – 49 puncte; regimurile hibride, cu tendințe autocrate – 35 puncte; regimurile autocrate, cu cele mai proaste rezultate – doar 30 de puncte. Spre exemplu, scorurile IPC pentru Ungaria și Turcia au scăzut cu 8 și, respectiv, cu 9 puncte în ultimii cinci ani. În același timp, Turcia a fost trecută din categoria țărilor „parțial libere” la cele „nelibere”, iar Ungaria a înregistrat cel mai jos scor al respectării drepturilor politice de la căderea comunismului în 1989. Ratingurile reflectă deteriorarea statului de drept și a instituțiilor democratice în aceste țări, precum și un spațiu în scădere rapidă pentru societatea civilă și mass-media independentă.

În general, regimurile autocrate și corupte sunt periculoase pentru oponenții politici. Practic toate țările în care guvernantii comandă sau închid ochii la „omoruri politice” se regăsesc în clasamentul IPC printre cele cu corupție înaltă.

Republica Moldova în clasamentul IPC 2018

În 2018, Republica Moldova a înregistrat un scor al IPC de 33 de puncte, fiind pe locul 117 din 180 țări (în IPC 2017, Moldova, cu un scor de 31 puncte, era pe locul 122 din 180 țări). Pentru comparație, în 2018 Georgia se află pe locul 41, România – 61, Ucraina – 120, iar Rusia – pe locul 138.

Ținem să remarcăm faptul că IPC reflectă *preponderent* percepția corupției uzuale, de rutină. Sumele plăților informale uzuale achitate anual de populație reprezentanților instituțiilor statului sunt derizorii comparativ cu mijloacele sustrate din sistemul bancar în urma jafului miliardului. Cu toate acestea, și în 2018 investigarea furtului miliardului a fost tergiversată, fiind zădărnicită aplicarea strategiilor de recuperare sugerate de Kroll și Steptoe&Johnson. Nu au fost atrași la răspundere beneficiarii finali ai furtului miliardului, nu au fost înregistrate progrese în recuperarea mijloacelor sustrate.

¹ Bertelsmann Stiftung Transformation Index 2017-2018, Economist Intelligence Unit Country Risk Service 2018, Freedom House Nations in Transit 2018, Global Insight Business Conditions and Risk Indicators 2017, The PRS Group International Country Risk Guide 2018, World Bank Country Policy and Institutional Assessment 2017, World Economic Forum Executive Opinion Survey 2018, World Justice Project Rule of Law Index Expert Survey 2017-2018, Varieties of Democracy (V-Dem) 2018.

În schimb, în iulie 2018, a fost adoptată pe furiș legea „amnistiei capitalului” care permite legalizarea mijloacelor de proveniență frauduloasă. În ianuarie 2017 în expertiza sa CNA a evaluat conceptul liberalizării capitalului ca unul echivalent cu cel de spălare a banilor de proveniență infracțională. În 2018, când acest concept a fost pus în aplicare, Centrul și nu a întreprins măsurile de rigoare.

În 2018 a fost modificate prevederile despre oferirea cetățeniei RM contra investiții, care au permis transmiterea atribuțiilor de examinare a dosarelor candidaților la cetățenie unei companii private și mușamalizarea informațiilor despre beneficiari, sursele de proveniență a bunăstării acestora, sporind riscurile de spălare a banilor la nivel internațional.

Deși a fost adoptată în lectură finală o nouă lege cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, care urma să transpună recomandările MONEYVAL, mai puțin de jumătate din recomandări au fost implementate, altele doar parțial².

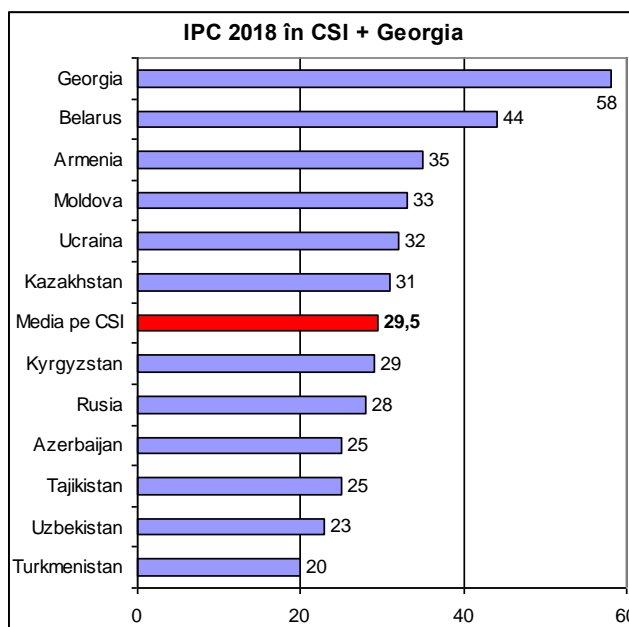
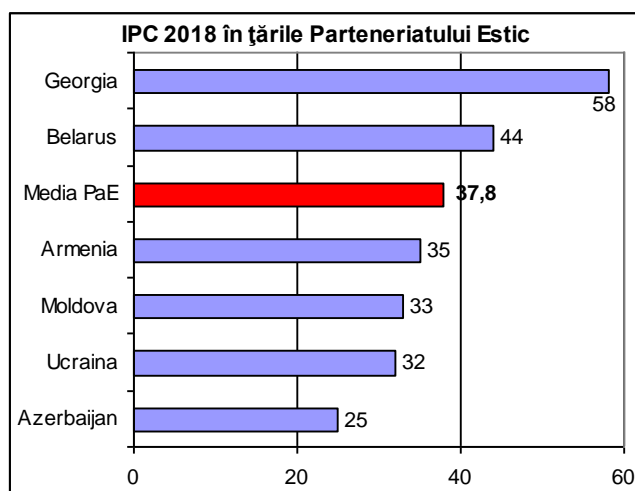
Autoritățile raportează despre pornirea dosarelor contra unor medici aparte, inițiind în același timp parteneriat public-privat cu o companie din offshore în prestarea serviciilor de dializă, creând un mecanism de monopol pe zeci de ani și direcționând sute de milioane de lei bani publici către un destinatar netransparent.³

Cele sus-menționate vorbesc nu atât despre percepția corupției uzuale de către populație reflectată în IPC, cât despre corupția la cel mai înalt nivel, inclusiv corupția politică, capturarea instituțiilor statului în beneficiul unui grup îngust de interese.

Pentru a atinge progrese reale în lupta împotriva corupției și întări democrația în întreaga lume, Transparency International solicită tuturor guvernelor:

- să consolideze instituțiile responsabile de menținerea sistemului *checks and balances* asupra puterii politice și să asigure capacitatea acestora de a funcționa fără intimidare;
- să asigure o aplicare și impunere autentică a legislației anticorupție;
- să sprijine organizațiile societății civile care sporesc angajamentul politic și supravegherea publică asupra cheltuielilor publice, în special la nivel local;
- să susțină mass-media liberă și independentă și să garanteze siguranța jurnaliștilor și condiții de lucru fără intimidare și hărțuire.

Pentru detalii: www.transparency.org

² http://www.transparency.md/wp-content/uploads/2018/02/TIM_Observator_5.pdf

³ <http://www.transparency.md/wp-content/uploads/2019/01/Observator-17.pdf>

IPC 2018, UE +

